

2026, Vol. 7(3), 773-780
© The Author(s) 2026
Article reuse guidelines:
<https://dergi.bilgi.edu.tr/index.php/reflektif>
DOI: 10.47613/reflektif.2026.302
Article type: Book Review

Received: 31.07.2026
Accepted: 24.08.2026
Published Online: 27.10.2026

Burcu Şenel Alpuğan*

Kabalık Çağı: Neoliberalizmin Patolojisi ve Hoyratlığın Yayılması ***The Age of Rudeness: The Pathology of Neoliberalism and the Spread of Roughness***

Öz

Bu çalışma, Renata Salecl'in Haziran 2026'da Bülent Kale'nin çevirisiyle Metis Yayınları tarafından yayımlanan Kabalık Çağı kitabına odaklanmaktadır. Eserlerinin odağına, içinden geçtiğimiz zamanın ruhunu farklı duygu ve olgular ekseninde taşıyan Salecl, bu kitabında toplumsal yaşamın her alanında nezaketin yitimini ve kabalığın yaygınlaşmasını tartışıyor. Bu bağlamda bu çalışma, Salecl'in bakışıyla bugün kabalığı bu kadar makul kılan temel dinamikleri neoliberalizmle ilişkisi üzerinden irdeliyor.

773

Abstract

This text focuses on the book *The Age of Rudeness* by Renata Salecl, published by Metis Publications in June 2026, translated by Bülent Kale. Salecl, whose work centers on capturing the spirit of our time through the lens of various emotions and phenomena, discusses the loss of politeness and the spread of rudeness across all spheres of social life in her book. In this context, this text examines the fundamental dynamics that make rudeness so acceptable today, specifically in relation to neoliberalism through Salecl's perspective.

Anahtar Kelimeler

Kabalık Çağı, Renata Salecl, kabalık, neoliberalizm

Keywords

The Age of Rudeness, Renata Salecl, rudeness, neoliberalism

* Hacettepe Üniversitesi, busenel@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3783-2794

Renata Salecl'in *Kabalık Çağı* kitabı Haziran 2026'da Bülent Kale'nin çevirisiyle Metis Yayınları tarafından yayımlandı. Slovenya'da Ljubljana Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki Kriminoloji Enstitüsü'nde kıdemli araştırmacı ve Birleşik Krallık'ta Birkbeck College Hukuk Fakültesi'nde profesör olarak görev yapan Slovenyalı sosyolog ve filozof** Salecl'i, farklı duygu ve olgular ekseninde neoliberal çağın ruhunu kavrama çabasıyla tanıyoruz. Türkçeye çevrilen kitapları arasında yer alan *Kaygı Üzerine* (2013), *Seçme İkilemi* (2014) ve *Cehalet Tutkusunu* (2024) gibi örneklerin gösterdiği gibi, Salecl'in bu çabası Türkiye'de de merakla karşılık buluyor.

Kabalık Çağı (2026), bu ilginin cisimleştiği, Salecl'in Türkçedeki son kitabı. Yazar, önceki eserlerinde zamanın ruhuna dair çözümlemeye giriştiği duyguların ve toplumsal semptomların bugünkü izdüşümünü, *Kabalık Çağı*'nda nezaketin yitimi ve kabalık üzerinden okuyor. Kabalık aslında tarihsel olarak yeni bir olgu değil; ancak Salecl'e göre önceden çoğu şey en azından "nezaket maskesi" ardına saklanıyordu (2026: 10). Kamusal alanda bir arada yaşamının asgari koşulu sayılan bu maske, bireylerin öfkelerini, hınçlarını ya da aşağılama arzularını kamufle eden sembolik bir işlev görüyordu. Fakat son yıllarda bu maske parçalanırken, kolektif yaşamdan özür mekanizması uçup gitti. Bu kırılmayla yiten sadece nezaket olmadı; artık "başkaları bize sıkıntı veren birer belaya, zaman kaybına, etrafından dolanılması gereken birer soruna" dönüştü (Salecl, 2026: 10). Salecl'e göre "hakarete şaka, acımasızlığa sahicilik, saldırganlığa dürüstlük" denen bu dünyada kabalık, "çağdaş kapitalizmin dilinin bir parçası" haline geldi (2026: 10-11). Peki, içinde yaşadığımız zamanda kabalığı bu kadar makul, işlevsel, hatta arzulanabilir kılan temel dinamikler nelerdir?

Salecl, bu soruya verilebilecek tek yanıt olmasa da neoliberal kapitalizmin bu ortamın oluşmasında büyük payı olduğunu anlatıyor (2026: 13). Yalnızca ekonomik ilişkilerden ibaret olmayan, çağırdığı öznellik ve yaşam normuyla her yanımızı kuşatan neoliberalizmin rekabeti, hızı ve bireysel ilerlemeyi yücelten hali, bugün kabalığı bu kadar kanlı canlı yaşamamızın merkezinde duruyor. Bu çerçevede Salecl kitabında, kabalığın gündelik hayatın farklı alanlarında görünür olmasını beş başlık altında tartışıyor.

Kitapta okuru ilk olarak, "Neoliberalizmin patolojisi" başlığı karşılıyor. Bu bölüm, kabalığın mikrodan makroya yaygınlaşan hallerini körükleyen neoliberalizmin, bireylerin yaşamlarında ve öznelliğinde yarattığı tahribata ve bunun toplumsal çözümüyle iç içe geçmesine dair çerçeve çiziyor. Piyasa mekanizmalarının gündelik yaşamın her alanına sızdığı, esnekliğin ve belirsizliğin hüküm sürdüğü neoliberalizmde, özneler her bağlamda kişisel çıkarlarını arttıracak yollar bulmaya çağrılıyor. Kendine yatırım yapacak, geliştirip gösterecek, sürekli başkalarından farklılaşırken kendinin mütemadiyen yeni bir versiyonunu yaratacak, bunu yaparken mutluluğu ve hazzı diri tutacak uyumlu öznellik halleri merkezde duruyor. Salecl, mutluluğu mecbur kılan ve bunu yaparken farklı olmayı şart koşan bu ideolojinin, sonuç olarak yeni kontrol biçimleri yarattığını söylüyor (2026: 17). Kişiler arası ilişkilerden iş hayatına kadar

** <https://renatasalecl.com>

her yerde öznel hem daha fazlasını yapma hem de sürekli keyif alma baskısıyla kuşatılıyor. Salecl, Mark Fisher’a atıfla, bu kuşatma altında çağdaş toplumun trajedisinin insanların ne olursa olsun mutlu görünme baskısı altında ezilmeleri; aslında birden narsisistleşmeleri değil, narsisist gibi görünme baskısıyla yaşamaları olduğunu söylüyor (2026: 17). Kuşatıldığımız bu narsistik performans toplumunun gündelik hayattaki başat yansımalarından biri ise “büyüklenmek” oluyor. Unvan üstüne unvanlar (örneğin sekreter değil de yönetici asistanı denmesi), herkesin bir şeylerin müdürü olması, şirketlerin yöneticilerinin kişiliklerinde yansıma bulduğu gibi “kibir, sabırsızlık, ölçüsüz hırslar” sarmalı... Bunlar bugün bireylerin sanki birer “başarı işareti” gibi gururla taşıdığı şeyler olsa da büyüklenmenin öteki yüzü çoğu zaman şiddete çıkıyor; kendini dev aynasında gören neoliberal öznenin kibiriyle “narsisizm yarası” ve eleştiri kaldıramamasının peşi sıra gelen öfke patlamaları ile saldırganlık, bunların önemli yansımaları oluyor (Salecl, 2026: 25).

Salecl, neoliberalizmin patolojisinin toplumsal kurumlara sızmasını ise şirket dinamiklerine ve siyasi propagandaya uzanan hattıyla duyguların manipülasyonu üzerinden tartışıyor. Tüm bunların öznelin yaşamındaki temel karşılıklarından biri ise kaygının gittikçe artması oluyor. Salecl, *Kaygı Üzerine* (2013) kitabında incelikle izini sürdüğü kaygı tartışmasını, *Kabalık Çağı*’nda “mükemmeliyetçilik tiranlığı” alt başlığında sürdürüyor (2026: 31). İçinden geçtiğimiz zamanda kaygının, bireysel ya da biyolojik bir zayıflık ya da hastalıktan ziyade neoliberal ideolojinin dayattığı özgürlük yanılsamasının, sınırsız seçenek naralarının ve sürekli kendini yeniden inşa etme baskısının ürettiği toplumsal bir semptom olduğunu söylüyor. “Yeterince çalışırsan mükemmel bir hayata sahip olabilirsin” sloganı gündelik hayatın her alanına yayıldıkça, insanlar üzerindeki mükemmeliyetçilik baskısı artıyor. Bunların sonucu ise öznelin yapısal sorunları dahi kendi sorumlulukları ve başarısızlığı olarak görmesi oluyor. Yoksul olmak da bireyin suçu, trendleri takip etmeyip sosyal medyada kendini göstermediği için başarısız görülmesi de.

Salecl’in mükemmeliyetçiliğin özellikle ebeveyn-çocuk ilişkilerini etkilediği vurgusu bu bölümde ayrıca dikkat çekiyor (2026: 33). Ekonomik başarı idealinin eğitimi kökten değiştirmesi, okulların beceri ve bilgi edinmektense ekonomik çıktının öncelendiği bir yer haline gelmesi, çocukların geleceğinin ailenin ellerinde olduğu inancını körükliyor. Mükemmeliyetçilik baskısının ebeveynleri ve çocukları sarmaladığı bu sıkışmışlıkta, çöken eğitim sisteminin yerini çocukların sürekli kontrolü, aralıksız kurslar ve okul dışı ücretli etkinlikler alıyor (Salecl, 2026: 33). Ekonomik baskı bir yanda dururken, ailelerin hiçbir şeyi eksik yapmama kaygısı, çocukların da daha kaygılı ve bağımlı yetişmesine sebep oluyor. Bu talepkârlık elbette gündelik hayatın her yanına uzanıyor. Salecl sonuç olarak bugün pek çok insanın sürekli kendini eleştirdiğini anlatıyor. Başkalarının kendisinden daha iyi olduğu korkusu ve diğerlerinden farklılaşıp öne çıkma kaygısı ise özellikle sosyal medya platformlarıyla körükleniyor (2026: 31-32).

Salecl’e göre burada modern özne için çok ironik bir paradoks ortaya çıkıyor. Neoliberal ideoloji öznelere daima özgün ve eşsiz olmalarını salık verirken, aynı zamanda onları küreselleşen değerleri ve trendleri harfiyen takip etmeye, yani tektipleşmeye zorluyor (2026:

43). Salecl'in daha önce *Seçme İkilemi* (2014) kitabında anlattığı gibi, bir yanda “sonsuz seçenek” vaadi var; nasıl bir hayat yaşayacağını, nasıl görüneceğini, ne kadar mutlu olacağını sen seçersin yanılısamı etrafında özneleri biricik hayatlar kurmaya çağıran seçim tiranlığı hepimizi kuşatıyor. Bunun diğer tarafında ise tektipleşen zevklerle yaşam tarzları, güzellik idealleri, kişisel gelişim safsataları, mimariden modaya şehircilikten tasarıma standartlaşan bir hayat bulunuyor. Salecl bu tektipleşmenin örneklerinden biri olarak büyük şehirlerdeki kafelerin tarzlarını örnek veriyor. Kyle Chayka'ya atıfla “havası ortak mekân” (*AirSpace*) olarak anlattığı bu mekanlar, hangi şehirde olursa olsun birbirinin aynısı olarak görünüyor ve hep aynı yerdeymişsiniz hissi yaratıyor (Salecl, 2026: 44). Sosyal medya platformları ve algoritmalar da zevklerin tektipleşmesine kapı aralarken, insanlar aynı simgeleri tüketen ve aynı mekanlarda birbirine yabancılaşan bireylere dönüşüyor.

Salecl bugün bu tür mekanlara olan ilgiyi, bireylerin geleceğe dair umut ve beklentilerinin azalması ve ekonominin her gün kötüye gitmesine ilişkin ele alıyor. Kitapta bu bağlamda, Türkiye'yle de doğrudan örtüşen tespitlere rastlıyoruz. Örneğin büyük şehirlerde ev veya araba fiyatları öyle absürt seviyelere ulaşıyor ki, gençler için önceki kuşakların yaptığı gibi kenara azar azar para koyup bir gelecek inşa etme dönemi artık neredeyse kapanmış durumda. Salecl'e göre böyle bir tabloda gençlere ellerindekini o “havası ortak mekan”lardaki anlık tüketimlere, tatillere, deneyimlere harcamak dışında pek bir seçenek kalmıyor. Tüm bunların önemli bir bileşeni ise ruhsal çöküş ve depresyon oluyor. Dünyada 300 milyondan fazla insanın depresyonda olduğunu not düşen Salecl, ruhsal bozukluğun neden bu kadar arttığının sorgulanmadığını vurguluyor (2026: 37). Neoliberal devletler akıl sağlığı bütçelerini kısarken ve ruhsal krizleri kişisel sorun addedip bireyleri yalnızlığa terk ederken, depresyon ve kaygı, kamusal alandaki kabalığın en temel besleyicilerinden biri haline geliyor.

Kitabın “Vahşi Kapitalizm” başlıklı ikinci bölümü ise emeğin ve çalışma yaşamının dönüşümüne odaklanıyor. Çocukluğunu Slovenya'nın kuzeyinde geçiren Salecl, o dönemden bugüne çarpıcı bir karşılaştırmayla bakıyor. “O zamanlar *burnout*'tan, yani tükenmişlikten bahsedildiğini duymazdık hiç” diyerek, geçmişte işçilerin fiziksel olarak bitap düşseler ve ağır koşullarda hastalanıp çalışsalar dahi “tükenmişlik” ifadesini kullanmadıklarını aktarıyor (2026: 47). Bugün ise tükenmişlik, adeta çağımızın en baskın kolektif deneyimi ve semptomu durumunda. Peki, bugün yaşadığımız kitlesel tükenmişliğin arkasındaki ne gibi nedenler yatıyor?

Salecl, geçmişte işçilerin çoğunlukla kendilerine başka bir hayat seçemeyecekleri için ya “talihe boyun eğdiklerini” ya da işlerine heves ve saygı duyduklarını aktarıyor (2026: 47). Salecl ile zamanın ruhu ve duygulara dair Gökçe Zeybek Kabakçı'yla birlikte yakın zamanda yaptığımız söyleşide, yazar bunun örneğini kendi ailesi üzerinden vererek babasının tüm çalışma hayatını aynı elektrik şirketinde, annesinin ise uzun yıllarını tek bir bankada geçirdiğini not düşmüştü (Şenel Alpuğan ve Zeybek Kabakçı, 2026: 22). Anne ve babası emekli olduğunda kurumla bağları kopup gitmemiş, eski iş arkadaşlarıyla başka ortamlarda görüşmeye devam

etmişlerdi. Bu durum onların şirkete aidiyet geliştirmelerini ve gurur duygusunu beraberinde getirirken hem yaşamlarında sosyal bir ortam sağlamış hem de kendilerine saygı duyulduğunu ve toplum için yararlı bir şey yaptıklarını hissettirmişti. Bugün ise insanların güçlü bir aidiyet hissettiği çalışma ortamlarına pek rastlanmıyor. Salecl'e göre bunun temelinde bugün işçilerin yerini bir başkasıyla doldurmanın çok kolaylaşması (*being replaceable*) yatıyor; insanlar işlerini kaybetme, yerlerine bir başkasının ya da giderek artan bir şekilde yapay zekânın geçmesi korkusuyla sürekli bir kaygı sarmalı içinde yaşıyorlar (Şenel Alpuğan ve Zeybek Kabakcı, 2026: 23). Yani esnek istihdam, güvencesiz işler, sürekli gözetim altında tutulma, işyerlerinde farklı biçimlerde aşağılanma ve acımasızlık, çalışanların takdir görmemesi, sürekli yerlerinin doldurulabilir olduğu mesajının getirdiği aşağılanma ve iş yerlerinin de gittikçe daha rahatsız edici şekilde tasarlanması, kişilerin kuruma ve birbirlerine olan bağlı ve aidiyet duygusunu zedeliyor (Salecl, 2026: 48). Salecl'in örneğiyle, sırf maksimum fayda sağlamak ve temizlik personeli sayısını azaltmak amacıyla, çalışanların masalarının yanındaki çöp kutularının kaldırıldığı bir bankada, kendinizi kuruma ve yaptığınız işe ait nasıl hissedebilirsiniz? (Şenel Alpuğan ve Zeybek Kabakcı, 2026: 23). Tüm bunlar, çalışanlarla kurum arasındaki bağı kopardığı gibi, işçilerin kendi arasındaki bağları da tahrip ediyor. Geçmişte dostluktan ve dayanışmadan bahsedilirken, bugün performansa dayalı rekabetçi bireysellik kutsanıyor.

Salecl bu ortamın bugün insanlar üzerindeki en büyük etkilerinden birinin kendimize ve başkalarına karşı geliştirdiğimiz acımasızlık olduğunu anlatıyor (2026: 52). İşe yaramaz hale geldiler diye yaşlıların işten çıkarılmakla ve gençlerin sürekli işlerini kaybetmeyle tehdit edilmesi, ara kuşakların ebeveynlikle iş arasında sıkışması ve kendilerini mütemadiyen suçlu hissetmesi, iş yerlerinde çalışanlara uygulanan psikolojik şiddetin artması gibi pek çok bağlamda farklı türleri var bu acımasızlığın. Diğer yandan Salecl'e göre bu süreçte sorun sadece rekabet ve fayda sağlama düşüncesiyle insanların birbirlerine karşı acımasızlaşması değil, neoliberal idealin de giderek acımasızlaşması oluyor (2026: 53). Her yerde verimliliği artırma üzerine tartışmalar dolaşırken, bu acımasızlığı estetize eden temel alan ise kişisel gelişim endüstrisi oluyor. Başarının ve bireyciliğin bu denli yüceltilmesi, insanları kusursuz ve verimliliği sınırsız bir hayatın ideallerini içselleştirmeye zorluyor. Bunun sonucu ise korkunç oluyor. İş yerinde hoşgörü yitip gidiyor, insanlar kayıtsızlaşıyor, mobbing gittikçe artıyor, yöneticiler antisosyal sosyopata dönüşüyor, kurumsal kabalık yönetsel bir strateji haline geliyor ve sonuç olarak bu içselleştirilmiş acımasızlık, neoliberalizmin yaşadığı tüm ekonomik krizlere rağmen sistemin varlığını sürdürmesini sağlıyor (Salecl, 2026: 56-61).

Kitabın “Nezaketin Maskesi Düşünce” başlıklı üçüncü bölümü, “Kabalık Çağı” alt başlığıyla açılarak kabalığın kamusal alandaki görünümünü ele alıyor. Salecl'e göre bugün toplumsal sınır ortadan kalkıp nezaket maskesi düşünce, iş yerlerini ve kamusal alanı korku, benmerkezcilik, empati yoksunluğu ve paranoya kaplıyor; insanlar başkalarına kabalık ettiğinde artık suçluluk duymuyor (2026: 74-76). Salecl bunun önemli bir bileşeninin, siyasi arenada gittikçe yükselen öfkeli ve hedef gösterici tutumların sıradan insanlara bulaşması ol-

duğunu söylüyor. Örneğin Trump ve Bolsonaro gibi otoriter liderlerin genellikle saldırgan söylemlerle dolu erkeklerden oluştuklarını, bu tavrın özellikle ekonomik sıkıntılar yaşayan seçmenlerde güçlü bir özdeşleşme yarattığını anlatıyor (Şenel Alpuğan ve Zeybek Kabakçı, 2026: 25). Doğrudan konuşan, yalan söylemekten geri durmayan, bilgi eksikliğinde bais görmeyen ve kabalıkla övünen bir liderle karşılaştıklarında, bu zamana kadar hor görüldüğünü hissedenden öfkeli insanlar bu tavırdan cesaret alıyor. Salecl'e göre "ülkenin saygınlığını geri getirmenin, ulusal çıkarların ve iktidarın kendisinde vücut bulduğunu iddia eden otoriter liderlerle hiç değilse bir kesimin özdeşleşmesini sağlama temelinde kurulu olan otoriter rejimler" için, kabalık ve şiddetle bu denli özdeşleşme elbette işlevsel oluyor (2026: 131). Sosyal medya mecraları ise bu tutumun gündelik hayatın her alanına yayılmasına kapı aralıyor. Liderlerle halk arasında doğrudan iletişim kurulması, bitmek bilmeyen skandallar, yalan haberler ve komplo teorileriyle harlanan toplumsal huzursuzluk ile "büyük patronun hakarete varan sözler etmesinin, astlarına da aynı yolu izleyebileceğinin işaretini vermesi..." bunlarla iç içe ilerliyor (Salecl, 2026: 117). Salecl için, dünyanın her yanında yükselen toplumsal cinsiyet karşıtlığı ve cinsiyet temelli şiddet de bunların parçası, okullarda yükselen akran zorbalığı da (2026: 81).

Kabalık Çağı'nın "Uyuşukluk" başlıklı dördüncü bölümü ise neoliberalizm ve kabalık bağlantısını öznelere siyasetle kurduğu ilişki ekseninde biraz daha derinleştiriyor. Yazar "apati" kavramı etrafında gezinerek toplumda yükselen duyarsızlık ve hissizleşmeyi siyasete dönük kayıtsızlıkla birleştiriyor. Bu bağlamda karşımıza büyük bir toplumsal paradoks çıkıyor. Özellikle dijital platformlarla bugün edindiğimiz bilgiler ve maruz kaldığımız veriler artsa da Salecl bunların toplumda apatiyi azaltmadığını, hatta bilginin artmasının apatiye neden olabildiğini söylüyor; üstelik bunu eğitilmiş ya da aslında toplumsal meselelere duyarlı insanlar da yapıyor (2026: 98-105). Peki, toplumsal yaşamda artan bu kayıtsızlığı nasıl açıklayabiliriz? Aslında daha önce *Cehalet Tutkusu* (2024) kitabında merkeze aldığı cehalet tartışmasında Salecl, bugün cehaletin yükselmesinin hiç şaşırtıcı olmadığını söylüyor. "Bir şeyi görmezden gelme ile ondan bihaber olma arasında fark olduğunu" vurgulayarak bugün karşılaştığımız şeyin daha çok "kasıtlı cehalet" (*deliberate ignorance*), yani bilmemeyi istemek olduğunu anlatıyor (Salecl, 2024: 32). Peki cehaletin, görmezden gelmenin ve apatinin bugün gündelik hayatımızda nasıl bir karşılığı olabilir?

Salecl *Kabalık Çağı*'nda bireylerin politik tutum sergilemesinin başlarına iş açacağı, bugün başarının ancak yalanla gelebileceği, yolsuzluğun veya otoriter liderlerin zaten hep olacağı gibi düşüncelerin bu bağlamda düşünülebileceğini söylüyor (2026: 96-97). Bunun öteki yüzünde ise insanların kendilerini koruma çabaları bulunuyor. Otoriter hükümetler, katliamlar, şiddetin türlü yüzü, eşitsizlikler, pandemi... Salecl "baskı üstüne baskı ve kötü haberle dolup taşan bu dünyada insanların bir tür apatik kış uykusuna yatma arzusu duyduklarını" anlatıyor (2026: 107). Yazara göre bu kimi zaman kaygıdan, kimi zaman çevremizdeki koşulları değiştirmek adına hiçbir şey yapılamayacağı ya da dünyanın dört bir yanında çok fazla acı yaşandı-

ğı hissinden doğan bir tür hayatta kalma stratejisine karşılık geliyor (Şenel Alpuğan ve Zeybek Kabakçı, 2026: 18). Fakat sonuç olarak bu kitlesel kayıtsızlık bizi nereye götürüyor? Diğer bir deyişle, sahiden “apatiye kapılma hakkımız var mı?” (Salecl, 2026: 100). Salecl, görmezden gelmenin bazı bağlamlarda hayatı kolaylaştırırsa da toplumsal kayıtsızlığın bizi çok daha acımasız bir dünyaya götürdüğünü söylüyor (2026: 105). Halkın giderek uyuşup kaderine boyun eğmesi sonuç olarak otoriter liderlerin değirmenine su taşıyor; bu yüzden, demokrasiyi yaşatmak için politik uyuşukluğu aşmak bugün olmazsa olmaz görünüyor (109).

Kitabın son bölümünde “Dünya nereye gidiyor?” diye soran Salecl, buraya kadar çizdiği karanlık tabloya rağmen, amacının okuru umutsuzluğa iterek her şeyin kötüye gittiğini söylemek olmadığını vurguluyor. Gündelik hayatın farklı alanlarında süregelen direnişe sahip çıkmayı hatırlatırken, türlü tezahürüyle kabalık, acımasızlık ve saygısızlığın dirençle de karşılaştığını söylüyor (2026: 14). Nitekim insanlar bazen hiç umulmadık yerlerde yeni dayanışma biçimleri arıyor ve hoyrat dünyayı reddetmenin yolları üzerine düşünüyorlar (Salecl, 2026: 13). Bu bağlamda Salecl’in kitap boyunca sosyal medya mecraları ve yapay zekaya çektiği dikkatin özellikle önemli olduğunu düşünüyorum. Yazar özne tartışmasından neoliberalizmin kamusal tezahürlerine uzanan her bağlamda muhakkak sosyal medyanın yeri ve önemine temas ediyor. İster bireylerin mükemmellik arayışı ya da temsili olsun ister siyasetçilerin duygu manipülasyonları, içinden geçtiğimiz zamanda her yol, sosyal medyanın yeri ve duyguların dolaşımındaki rolüne uzanıyor. Bu anlamda Salecl sosyal medya platformları ve yapay zekanın bizi nereye götürdüğünü; özelliğin şekillenmesi, emeğin örgütlenmesi ve ekonomik eşitsizliğin gelişmesiyle nasıl ilişkilendiğini; toplumsal yaşam ve dönüşüm için nasıl potansiyeller barındırdığı gibi sorulara bugün daha yakından bakmamız gerektiğini vurguluyor (Şenel Alpuğan ve Zeybek Kabakçı, 2026: 27).

Sonuç olarak *Kabalık Çağı*, içinden geçtiğimiz zamanın ruhunu daha yakından kavramak isteyen herkesin tereddütsüz okuyabileceği bir başvuru kitabı. Okudukça “Türkiye’yi anlatıyor” cümlesini sık sık kurduran örnekleriyle, neoliberalizmin yaşamımızdaki yansımalarını ve her köşede dalga dalga yayılan hoyratlığı daha iyi anlamlandırabilmemiz için oldukça zihin açıcı bir kaynak. Salecl’in konuyu salt teorik ve kavramsal tartışmaya sıkıştırmayıp kavramları gündelik hayatla etkili şekilde buluşturarak kitabı her deneyimden okura sunması ise ayrıca kıymetli. Yazarın yalın dil ve anlatımıyla Bülent Kale’nin akıcı çevirisinin birleşimi de buna büyük katkı sunuyor. Ezcümle, hissettiğimiz sıkışmışlıktan nasıl çıkabileceğimize dair kitabın tek bir reçete sunması mümkün olmasa da, Salecl’in vurguladığı gibi umudu bireysel sığınaklarda aramak yerine birbirimizle olan kaçınılmaz bağımızı hatırlayarak, eleştirel mesafeye nezaketi kamusal alana tekrar çağırarak bu hoyratlık dalgasını kırmak için bir adım atabiliriz.

Kaynakça

- Salecl, R. (2013). *Kaygı üzerine* (B. E. Aksoy, Çev.). Metis Yayınları.
- Salecl, R. (2014). *Seçme ikilemi* (B. E. Aksoy, Çev.). Metis Yayınları.
- Salecl, R. (2024). *Cehalet tutkusu: Neyi bilmemeyi seçiyoruz ve neden?* (Ş. Tahmaz, Çev.). Timaş Yayınları.
- Salecl, R. (2026). *Kabalık çağı*. (B. Kale, Çev.). Metis Yayınları.
- Şenel Alpuğan, B. ve Zeybek Kabakçı, G. (2026). Interview with Renata Salecl on the Spirit of the Time and Emotions. *Moment Dergi*, 13(1), 11-29. <https://doi.org/10.17572/mj2026.1.11-29>